

LEKGOTLA LA MAEMO A TSHUPATLOTLO

MAEMO A GRAP A

DIKGWEBO TSE REKISITSWENG

(GRAP 100)

(NTJHAFATSO YA 2013)

GRAP 100

Kananelo

Maemo a Tshebetso ya Tshupatlotlo e Ananetsweng ka Kakaretso, GRAP (Standard of Generally Recognised Accounting Practice, GRAP) ana a Dikgwebo tse Rekisitsweng (Discontinued Operations) a qotsitswe haholoholo ho tswa ho Maemo a Matjhaba a Tlaleho ya Tjhelete, IFRS (International Financial Reporting Standard, IFRS) a Matlotlo ao e Seng a Jwale (Non-current Assets) a Boloketsweng ho Rekiswa (Held for Sale) le Dikgwebo tse Rekisitsweng tse phatlaladitsweng ke Lekgotla la Matjhaba la Maemo a Tshupatlotlo (International Accounting Standards Board). IASB e nehelane ka setheo se akaretsang diIFRS. Dikgwebo tsa IFRS tsa Matlotlo ao e Seng a Jwale a Boloketsweng ho Rekiswa le Dikgwebo tse Rekisitsweng di hlahisitswe botjha ho Maemo ana a GRAP ka tumello ya IASB.

Sengolwa se dumelletsweng sa diIPSAS ke se phatlaladitsweng ke IASB ka leleme la Senyesemane mme dikopi di ka fumanwa ka ho otloloha ho:

Lefapha la Diphatlalatso la IASB

30 Cannon Street

London EC4M 6XH

United Kingdom

Inthanete: <http://www.iasb.org>

Ditokelo tsa ho kopitsa ho diIFRS, ditokomane tse kopang maikutlo le diphatlalatso tse ding tsa IASB ke tsa Motheo wa Matjhaba wa Komiti ya Maemo a Tshupatlotlo, IASCF (International Accounting Standards Committee Foundation (IASCF) mme dipehelo le maemo a hoketsweng a lokela ho latelwa.

Ditokelo tsa ho kopitsa © 2016 ka Lekgotla la Maemo a Tshupatlotlo (Accounting Standards Board)

Ditokelo tsohle di baballetswe. Ha ho karolo le ha e ka ba efe ya phatlalatso ena e ka hlahiswang botjha, ya bolokwa hore e tle e fumanwe hape, kapa ya fetisetswa pele ka tsela efe kapa efe kapa mokgwa le ha e ka ba ofe, wa eleketeroniki, wa metjhini, wa kopitso ya foto, wa kgatiso, kapa o mong, ka ntle le ho fumana pele tumello ya Lekgotla la Maemo a Tshupatlotlo (Accounting Standards Board). Mongolo o dumelletsweng o phatlaladitswe ka leleme la Senyesemane..

Tumello ya ho hlahisa botjha dikarolo tse mmalwa phatlalatsong ena ha e atise ho hanelwa.

GRAP 100

Dikahare

Maemo a Tshebetso ya Tshupatloto e Ananetsweng ka Kakaretso Dikgwebo tse Rekisitsweng

	Ditemana
Selelekela	
Morero	.01
Kakaretso	.02 - .03
Ditlhaloso	.04 – .08
Dikgwebo tse rekisitsweng	.05 - .08
Tlaleho le tsebahatso ya dikgwebo tse rekisitsweng	.09 - .14
Ho tlaleha dikgwebo tse rekisitsweng	.10 - .12
Ho tsebahatsa dikgwebo tse rekisitsweng	.13 - .14
Diphumantsho tsa nakwana	.15 - .18
Kamohelo e qalang ya Maemo a GRAP	.15
Ditokiso tsa Maemo a GRAP	.16 - .18
Letsatsi le qalang	.19 - .20
Kamohelo e qalang ya Maemo a GRAP	.19
Ditheo tse seng di sebedisa Maemo a GRAP	.20
Ho hula Maemo a GRAP a <i>Matlotlo ao e Seng a Jwale a Boloketsweng ho Rekiswa le Dikgwebo tse Rekisitsweng</i> (2010)	. 21
Motheo wa diphetho	
Papiso le Maemo a Matjhaba a Tlaleho ya Tjhelete a <i>Matlotlo ao e Seng a Jwale a Boloketsweng ho Rekiswa le Dikgwebo tse Rekisitsweng</i> (Mmesa 2009)	

DIKGWEBO TSE REKISITSWENG

Maemo ana a phatlaladitswe la pele ke Lekgotla la Maemo a Tshupatlotlo (Accounting Standards Board) (Lekgotla) ka Hlakola 2010. Ho tloha nakong eo, a lokisitswe ka mokgwa o latelang:

- Ditaello tsa tekanyo, tlaleho le tsebahatso tse amanang le matlotlo ao e seng a jwale a boloketsweng ho rekiswa di ile tsa hulwa ka Hlakola 2013.
- Dintlafatso tsa Maemo a GRAP, tse phatlaladitsweng ke Lekgotla ka Pudungwana 2013.
- Ka ditokiso tse latetseng ha Maemo ana a GRAP a latetseng a kena tshebetsong:
 - GRAP 105 *Phetiso ya Mesebetsi Pakeng tsa Ditheo tse Tlasa Bolaodi bo Tshwanang (Transfers of Functions Between Entities Under Common Control)*
 - GRAP 106 *Phetiso ya Mesebetsi Pakeng tsa Ditheo tse Seng Tlasa Bolaodi bo Tshwanang (Transfers of Functions Between Entities Not Under Common Control)*
 - GRAP 107 *Dikgwebonyalano (Mergers)*

Kopi e tshwauweng ya dintlafatso tse entsweng ho GRAP 100 e le karolo ya porojeke ya Dintlhafatso (2013) le ditokiso tse latetseng ho GRAP 105, 106 le 107 e a fumaneha webesaeteng.

Selelekela

Maemo a Tshebetso ya Tshupatlotlo e Ananetsweng ka Kakaretso

Lekgotla la Maemo a Tshupatlotlo (Lekgotla) ho latela Molao wa Taolo ya Tjhelete ya Setjhaba, Molao wa 1 wa 1999, jwalo ka ha e lokisitswe, PFMA (Public Finance Management Act, Act No. 1 of 1999, as amended, PFMA), le laelwa ho hlahisa tshebetso ya tshupatlotlo e ananetsweng ka kakaretso e tsejwang ka hore ke Maemo a Tshebetso ya Tshupatlotlo e Ananetsweng ka Kakaretso, GRAP.

Lekgotla le tlameha ho hlahisa GRAP bakeng sa:

- (a) mafapha (ho kenyeletswa dikgwebo tsa mmuso wa naha le porofentshe);
- (b) ditheo tsa setjhaba;
- (c) ditheo tse hwebang (jwalo ka ha ho hlahiswa ho PFMA);
- (d) diinstitijushene tsa molaotheo
- (e) bomasepala le makgotla, dikhomishene, dikhamphani, dikoporasi, matlole kapa ditheo tse ding tseo e leng tsa bomasepala le ho laolwa ke bona; le
- (f) Palamente le diketsamelao tsa diporofentshe.

Tsena tse ka hodimo ka kakaretso di bitswa "ditheo".

GRAP 100

Lekgotla le dumelletse phethahatso ya Maemo a Matjhaba a Tlaleho ya Tjhelete (di-IFRS) (International Financial Reporting Standards) a phatlaladitsweng ke Lekgotla la Matjhaba la Maemo a Tshupatlotlo (International Accounting Standards Board) bakeng sa:

- (a) ditheo tsa bohle tse fihlellang ditekanyetso tse boletsweng ho Taelo ya 12 ka Kgetho ya Ditheo tsa Bohle ya Moralo o Tshwanetseng wa Tlaleho (Appropriate Reporting Framework); le
- (b) ditheo tse leng tsa dife kapa dife tsa ditheo tsena mme di laolwa ke tsona.

Bofokodi bofe kapa bofe ba ho tshwaneleha ha Maemo kapa Ditlhakisetso tse boletsweng bo hlakiswa ho Maemo kapa Ditlhakisetso tseo tsa Maemo a GRAP.

Maemo a GRAP a *Dikgwebo tse Rekisitsweng* a bontshitswe ho ditemana tsa .01 ho isa ho .21. Ditemana tsohle tse ho Maemo a GRAP di a lekana ka matla. Ho tse etetseng pele dihlophisong ho qoqwa ka maemo le matla a sehlophisano ka seng. Maemo ana a lokela ho utlwiswa ka moelelo wa morero, motheo wa ona bakeng sa sephetho haeba ho tshwaneleha, *Tse tlang Ka Pele ho Maemo a GRAP, Tse tlang Ka Pele ho Ditlhakisetso tsa Maemo a GRAP le Moralo wa Tlhophiso le Tlaleho ya Dipehelo tsa Tjhelete (Framework for the Preparation and Presentation of Financial Statements)*.

Maemo a GRAP le Ditlhakisetso tsa Maemo a GRAP le tsona di lokela ho balwa hammoho le ditaelo le ha e ka ba dife tse neuweng ke Lekgotla di laela diphumantsho tsa nakwana, ekasitana le melawana efe kapa efe e neuweng ke Letona la tsa Tjhelete mabapi le matsatsi a nnete a Maemo a GRAP, a phatlaladitsweng Koranteng ya Mmuso (Government Gazette).

Ho ka buuwa mona ka Maemo a GRAP a so kang a newa nakong ya ho phatlalatswa ha Maemo ana. Sena se etswa ho thibela ho tshwanela ho fetola Maemo a seng a neuwe ha Maemo a mang a phatlalatswa hamorao. Temana ya .11 ya Maemo a GRAP a *Dipholisi tsa Tshupatlotlo, Diphetoho tsa Ditekanyo tsa Tshupatlotlo le Diphoso (Accounting Policies, Changes in Accounting Estimates and Errors)* e nehelana ka motheo wa ho kgetha le ho phethahatsa leano la tshupatlotlo ha ho se na tataiso e totobetseng.

Morero

- .01 Morero wa Maemo ana ke ho totobatsa tlaleho le tsebahatso ya dikgwebo tse rekisitsweng. Haholoholo, Maemo a laela hore sephetho sa dikgwebo tse dekisitsweng se tlalehelwe ka thoko pehelong sa tshebediso ya tjehelele ho na le ditsebahatso tse ding tse neilweng ho hlalosa dipehelo tsa tjehelele.

Kakaretso

- .02 ***Setheo se hlophisang le ho tlaleha dipehelo tsa tjehelele tlasa mokgwa wa pokello wa tshupatlotlo se tla sebedisa Maemo ana ho tlaleha le ho tsebahatsa dikgwebo tse rekisitsweng.***
- .03 Ditaello tsa tsebahatso tsa Maemo ana ha di sebetse ha ho kopanngwa ditheo ho kgwebonyalano.

Ditlhaloso

- .04 ***Mareo a latelang a sebediswa ho Maemo ana ka meelelo e neuweng:***
Matlotlo a hlahisang tjehelele ke a tsamaiswang ka morero wa ho hlahisa poello ya kgwebo.
Yuniti e hlahisang tjehelele ke sehlopha sa matlotlo se senyane haholo se ka tsejwang se tsamaiswang ka morero wa ho hlahisa poello ya kgwebo e hlahisang phallo ya tjehelele e bakwang ke tshebediso e tswellang, ao boholo ba ona a sa itshetlehang ho phallo ya tjehelele ho tswa ho matlotlo a mang kapa dihlopha tse ding tsa matlotlo.
Karolo ya setheo ke ditshebetso le phallo ya tjehelele e ka fapanngwang, ka mokgwa wa mesebetsi le bakeng sa tlaleho ya tsa tjehelele, le dikgwebo tse ding tsa setheo.
Karolo e rekisitsweng ke karolo ya setheo eo ho fanwang ka yona mme:
(a) e emela mosebetsi o kgonang ho fapanngwa, sehlopha sa mesebetsi kapa sebaka sa mesebetsi se lefatsheng;
(b) e le karolo ya moralo o le mong o kopantsweng wa ho fana ka mosebetsi o ka fapanngwang, sehlopha sa mesebetsi kapa sebaka sa mesebetsi se lefatsheng; kapa
(c) ke setheo se laolwang se hapetsweng feela hore se rekiswe botjha.
Matlotlo ao e seng a hlahisang tjehelele ke matlotlo ao e seng a hlahisang tjehelele.
Mareo a hlalositse ho Maemo a mang a GRAP a sebediswa Maemong ana ka meelelo e tshwanang le e neuweng ho Maemo ao a GRAP a mang:

Karolo e rekisitsweng

- .05 Karolo ya setheo e kenya ditshebetso le phallo ya tjehelele e ka fapanngwang, ka mokgwa wa mesebetsi le bakeng sa tlaleho ya tsa tjehelele, le dikarolo tse ding tsa

GRAP 100

setheo. Ke hore, karolo ya setheo e tla ba le yuniti e hlahisang tjehelete, sehlopha sa diyuniti tse hlahisang tjehelete kapa matlotlo ao e seng a hlahisang tjehelete le hoja a boloketswe ho sebediswa.

- .06 Mosebetsi kapa sehlopha sa mosebetsi se ka fapanngwang ha ho shejwa Maemo ana se bolela ho rekiswa ha mosebetsi o moholo kahara setheo. Mohlala, yuniti ya phaello ya motlakase kahara masepala e ka ba mosebetsi kapa sehlopha sa mosebetsi e ka fapanngwang e ka rekiswang ka bonngwe.
- .07 Ha karolo e rekiswa, setheo se ka rekisa matlotlo le mekitlane (haeba e le teng) ka bonngwe kapa ka dihlotshwana. Sephetho ke hore ho lefuwa ha mekitlane ho ka etsahala ha nako e ntse e ya. Hore thekiso e tle e nkwe e le karolo e rekisitsweng, thekiso e lokela ho etsahala e le karolo ya moralo o le mong o kopaneng.
- .08 Setheo se ka rekisa karolo ntle le hore e rekisetswe kapa e fetisetswe ho setheo se seng, mohlala, sehlopha sa matlotlo a tla sebediswa ho fihlela pheletsong ya bophelo ba ona ba moruo kapa ya mosebetsi e tla emiswa bakeng sa hore e rekiswe. Dikgwebo tse rekiswang ka mokgwa ona di rekiswa ka ho nyahlatswa. Karolo e nyahladitsweng e tla ba mosebetsi o emisitsweng haeba ka ho le leng e phethahatsa ditekanyetso tsa tlhaloso ya karolo e rekisitsweng. Haeba matlotlo kapa mosebetsi kahara setheo e emiswa kapa e kginwa sebakeng sa nakwana, e se nkwe e le dikgwebo tse rekisitsweng. Ka ona mokgwa oo, ho fetola kakaretso ya karolo kapa mokgwa oo ka ona mosebetsi o etswang ha se ho nyahlatswa.

Tlaleho le tsebahatso ya dikgwebo tse rekisitsweng

- .09 ***Setheo se tla tlaleha le ho tsebahatsa lesedi le dumellang hore basebedisi ba dipehelo tsa tjehelete ba hlahlobe sephetho sa tjehelete sa dikgwebo tse rekisitsweng.***

Ho tlaleha dikgwebo tse rekisitsweng

- .10 Setheo se tla tsebahatsa:
 - (a) bokalo bo le bong ha ho shejwa pehelo ya tshebediso ya tjehelete bo kenya tsena tsohle:
 - (i) keketseho kapa kgaello ya kamora lekgetho ya dikgwebo tse rekisitsweng; le
 - (ii) monyetla kapa tahlehelo ya kamora lekgetho e ananetsweng ha ho rekiswa karolo e rekisitsweng;
 - (b) ho arola bokalo bo le bong bo ho (a) hore e be dikgwebo tsena:
 - (i) lekeno, ditshenyehelo le keketseho kapa kgaello ya pele ho lekgetho ya dikgwebo tse rekisitsweng; le
 - (ii) ditshenyehelo tse amehang tsa lekgetho la lekeno jwalo ka ha ho laelwa ke temana ya 81(h) ya Maemo a Matjhaba a Tshupatlotlo (International Accounting Standard) ka Lekgetho la Lekenno (Income Taxes) (moo ho

GRAP 100

tshwanelehileng); le

- (iii) monyetla kapa tahlehelo e ananetsweng ha ho rekiswa karolo e rekisitsweng. Tshekatsheko e ka nehelwa ditlhalosong kapa kahara pehelo ya tshebediso ya tjehelete. Haeba e nehelwa e le karolo ya dipehelo tsa tshebediso ya tjehelete e tla nehelwa karolong e boletsweng ka hore e amana le dikgwebo tse rekisitsweng, ke hore, e arohane le mesebetsi e tswelang pele; le

- (c) phallo ya nete ya tjehelete e leng ya mesebetsi ya tshebetso, matsete le ya thuso ya tjehelete ya dikgwebo tse rekisitsweng. Ditsebahatso tsena di ka nehelwa ditlhalosong kapa kahara dipehelo tsa tjehelete.

.11 Setheo se tla tlaleha botjha ditsebahatso temaneng ya .10 bakeng sa dinako tse tlleng pele tse neuweng dipehelong tsa tjehelete hore ditsebahatso di amane le dikgwebo tsohle tse rekisitsweng ka letsatsi la tlaleho bakeng sa nako ya moraorao ya tlaleho.

.12 Ditokiso tsa nakong ya jwale tsa bokalo bo neuweng nakong e fetileng dikgwebong tse rekisitsweng e amanang ka ho otloloha le thekiso ya dikgwebo tse rekisitsweng nakong tse tlleng pele di tla hlophisetswa thoko dikgwebong tse rekisitsweng. Mofuta le bokalo ba ditokiso tseo di tla tsebahatswa. Mehlala ya maemo ao ho ona ditokiso tsena di ka hlahang e kenyelletsa tse latelang:

- (a) tharollo ya ho qeaqea ho bakwang ke dipehelo tsa phapanyetsano ya thekiso, tse kang tharollo ya ditokiso tsa theko ya thekiso le ho dintlha tsa ho tshwarelwa tse amang moreki;
- (b) tharollo ya ho qeaqea ho bakwang ke mesebetsi ya dikgwebo pele di rekiswa, le ho amana le tsona, jwalo ka ditlamo tsa tikoloho le tse ding tse bolokwang ke morekisi; le
- (c) tharollo ya ditlamo tsa moralo wa menyetla wa basebeleetsi, ha feela tharollo e amana ka ho otloloha le phapanyetsano ya thekiso.

Ho tsebahatsa dikgwebo tse rekisitsweng

.13 Setheo se tla tsebahatsa lesedi le latelang le ditlhalosong nakong eo ho yona thekiso ya karolo e etswang:

- (a) tlhaloso ya karolo;
- (b) tlhaloso ya dintlha le maemo a thekiso; le
- (c) haeba ho tshwaneleha, karolo eo ho yona karolo eo e nehelwang ho latela Maemo a GRAP a *Tlaleho ho ya ka Karolo (Segment Reporting)*.

.14 Ditsebahatso tse ding ka mesebetsi e emisitsweng di ka hlokeha hore di kgeme le ditaello tse akaretsang tsa Maemo a GRAP a *Tlaleho ya Dipehelo tsa Tjehelete, 2010 (Presentation of Financial Statements, 2010)*, haholoholo ditemana tsa .17 le .91 tsa Maemo eo.

Diphumantsho tsa nakwana

Kamohelo e qalang ya Maemo a GRAP

- .15** *Diphumantsho tse sa tiiswang tsa nakwana di tla sebediswa ke ditheo ha ho amohelwa la pele Maemo ana e laetsweng (di)taelong. Diphumantsho tsa Maemo ana di lokela ho balwa hammoho le e nngwe le e nngwe ya ditaelo tse tshwanelehileng.*

Ditokiso tsa Maemo a GRAP

- .16** *Setheo se tla sebedisa ditokiso ka mokgwa ona:*
- (a) Diphetohe tsa tsela eo ka yona matlotlo ao e seng a jwale a bolokelwang ho rekiswa di lekanngwang, di tla sebedisa ka ho ya pele qalong ya nako eo ho yona ditokiso tsena di amohelwang.*
 - (b) Diphetohe ho tsela eo ka yona matlotlo ao e seng a jwale a bolokelwang ho rekiswa di hlophiswang le ho tlalehwa dipehelong tsa tshebediso ya tjhelete le ditlhalosong tse kentsweng, di tla sebediswa ka ho kgutlela morao ka ho ntlafatsa lesedi bakeng sa nako ya pelepele ya tlaleho.*
- .17** *Setheo se tla sebedisa ditokiso tsa Maemo tjena:*
- (a) Diphetohe dife kapa dife ho tsela eo ka yona matlotlo ao e seng a jwale a bolokelwang ho rekiswa a lekanngwang, a sebediswang ka ho ya pele qalong ya selemo seo ho sona ditokiso di amohelwang. Hona ho bolela hore setheo se tla lekola boleng ba masalla, bophelo bo nang le molemo, mekgwa ya phokotso ya boleng, le matshwao le ha e ka ba afe a mang a bofokodi qalong ya nako eo ho yona ditokiso di amohelwang mme di sa hloke ho etswa bakeng sa dinako tse fetileng.*
 - (b) Diphetohe le ha e ka ba dife ho tsela eo ka yona matlotlo ao e seng a jwale a bolokelwang ho rekiswa di hlophiswang le ho tlalehwa pehelong ya tshebediso ya tjhelete le ditlhalosong tse kentsweng, di sebediswa ka ho kgutlela morao ka ho ntlafatsa lesedi la papiso le nehwang bakeng sa dintlha tsa matlotlo le mekitlane e fapaneng pehelong ya boemo ba tjhelete.*
- .18** *Temana ya .04 e ile ya fetolwa ke Ditokiso (Improvements) tsa Maemo a GRAP a phatlaladitsweng ka la 1 Mmesa 2014. Setheo se tla tshwanela ho sebedisa ditokiso tsena ka ho ya pele bakeng sa dinako tsa selemo tsa tjhelete ho qala ka 1 Mmesa 2015 kapa kamora letsatsi leo. Haeba setheo se ikgethela ho sebedisa ditokiso tsena letsatsi leo le so fihle, se tla tsebahatsa ntlha eo.*

Letsatsi le qalang

Kamohelo e qalang ya Maemo a GRAP

GRAP 100

- .19** *Setheo se tla tshwanela ho phethahatsa Maemo a GRAP bakeng sa dipehelo tsa tjhelete tsa selemo tse akaretsang dinako tse qalang ka letsatsi kapa kamora lona le tla behwa ke Letona la tsa Ditjhelete molawaneng o tla phatlalatswa ho latela karolo ya 91(1)(b) ya Molao wa Taolo ya Tjhelete ya Setjhaba, Molao wa 1 wa 1999, jwalo ka ha o lokisitswe.*

Ditheo tse seng di sebedisa Maemo a GRAP

- .20** *Setheo se tla tshwanela ho phethahatsa ditokiso tsa Maemo ana bakeng sa dipehelo tsa tjhelete tsa selemo tse akaretsang dinako tse qalang ka 1 Mmesa 2015 kapa kamora letsatsi leo. Phethahatso e potlakiswang e a kgothaletswa. Haeba setheo se sebedisa ditokiso tsena bakeng sa nako e qalang pele ho 1 Mmesa 2015, se tla tsebahatsa ntlha eo.*

Ho hulwa ha Maemo a GRAP a Matlotlo ao e Seng a Jwale a Boloketsweng ho Rekiswa le Dikgwebo tse Rekisitsweng (2010)

- .21** *Maemo ana a bohlokwa ho feta Maemo a GRAP a Matlotlo ao e Seng a Jwale a Boloketsweng ho Rekiswa le Dikgwebo tse Rekisitsweng a phatlaladitsweng ka Hlakola 2010.*

Motheo wa diphetho

Motheo ona wa diphetho o nehelana ka mabaka a Lekgotla la Maemo a Tshupatlotlo (Lekgotla) a ho hana ditharollo tse itseng tse amang tshupatlotlo bakeng sa ho arabela matlotlo ao e seng a jwale a boloketsweng thekiso le dikgwebo tse rekisitsweng. Motheo ona wa diphetho o tsamaya le Maemo a GRAP a Dikgwebo tse Rekisitsweng.

Tse tlleng pele

- BC1. Ha Lekgotla le qala ntshetsopele ya lona ya Maemo a GRAP, le ile la lekola hore ke Maemo afe a lokelang ho kenyeletswa moralong wa tshupatlotlo o akaretsang. Tekolo haholoholo e ne e theilwe ho maemo a neng a phatlaladitswe ke ba bang ba neng ba laola maemo ba kang IASB le IPSASB.
- BC2. Nakong ena, IASB e ne e phatlaladitse IFRS 5 *Matlotlo ao e Seng a Jwale a Boloketsweng ho Rekiswa le Dikgwebo tse Rekisitsweng*, tse laelang tekanyo, tlaleho le ditaelo tsa tsebahatso bakeng sa matlotlo ao e seng a jwale a tla rekiswa nakong ya selemo kamora letsatsi la tlaleho le ditaelo tsa tlaleho le tsebahatso bakeng sa dikgwebo tse rekisitsweng. IPSASB ha e so phatlalatswe Maemo a tshwanang, kapa ha e so laele ditaelo tse boletsweng tsa diIPSAS tsa jwale mabapi le matlotlo ao e seng a jwale a boloketsweng ho rekiswa kapa dikgwebo tse rekisitsweng. IPSASB hape e ne e so kenyeletse IFRS ena porojekeng ya yona e radilweng ya kopanyo.
- BC3. Ha Lekgotla le akanya ka ho tshwaneleha ha IFRS 5 bakeng sa setheo sa bohle, le ile la akanya ka hore na lesedi le fumanweng ho tswa ho tshebediso ya IFRS 5 le tla tshwaneleha bakeng sa basebedisi ba dipehelo tsa tjhelete lekaleng la bohle. Lekgotla le ile la qeta ka hore lesedi le tla fumanwa ho tswa ho tshebediso ya IFRS 5 lekaleng la bohle le tla kgona ho sebediswa ke basebedisi tlasa mabaka ana a latelang:
- Matlotlo ao e seng a jwale, a kang lefatshe, matlotlo a marangrang le disebediswa, a bohlokwa bakeng sa phaello ya ditshebeletso lekaleng la bohle. Haeba matlotlo ana a tla rekiswa bakeng sa hore a sebedisetswe phaello ya ditshebeletso, basebedisi ba dipehelo tsa tjhelete ba lokela ho hlokomela ntlha ena. Ka lebaka leo, bohlokwa boo IFRS 5 e bo nehelang dintlha tsena bo tla baka lesedi le sebedisehang ho basebedisi ba dipehelo tsa tjhelete.
 - Moo matlotlo a tla rekiswa bakeng sa hore a sebediswe, a tla lekanngwa ka ho ka tlase pakeng tsa boleng ba ona bo kgotsofatsang tlosa ditjeho tsa thekiso le boleng ba ona ba nnete. Sephetho ke hore letlotlo le tla lekolwa ho bona bofokodi.
 - Moo botsamaisi bo ikemiseditseng ho rekisa letlotlo leo e seng la jwale nakong ya selemo ho tloha ka letsatsi la tlaleho, tlaleho e ikemetseng ya matlotlo ana e a hlokwa pehelong yona eo ya boemo ba tjhelete. Phetoho ena ya tlaleho e a thusa ka ha matlotlo a tla rekiswa nakong ya selemo ha a sa le "ao e seng a jwale".
- BC4. Ho latela tekolo ya Lekgotla ya molemo le ho tshwaneleha ha lesedi ho basebedisi ba dipehelo tsa tjhelete, Lekgotla le phatlaladitse GRAP 100

GRAP 100

Matlotlo ao e Seng a Jwale a Boloketsweng ho Rekiswa le Dikgwebo tse Rekisitsweng, mme e ne e theilwe ho IFRS e lekanang.

Tlhaloso ya ditokiso

- BC5. Ka 2009, IASB e ile ya phatlalatsa IFRS bakeng sa Ditheo tse Nyenyane le tsa Boholo bo Bohareng, SMEs (Small and Medium-sized Entities, SMEs). Le hoja IFRS ya diSME e theilwe ho maemo ohle a diIFRS, ho ile ha etswa dinolofatso tse mmalwa. Sebaka se le seng se ileng sa nolofatswa ho IFRS ya diSME ha ho bapiswa le maemo ohle a diIFRS ke tshwaro ya matlotlo ao e seng a jwale a boloketsweng thekiso le dikgwebo tse rekisitsweng. IFRS ya diSME e laela feela teko ya bofokodi hang ha botsamaisi bo ikemiseditse ho rekisa bakeng sa ho sebedisa letlotlo leo e seng la jwale mme, ditsebahatso di etswa ditlhalosong tsa dipehelo tsa tjhelete ka dintlha le nako ya thekiso e rerilweng.
- BC6. Ka lebaka la ho phatlalatswa ha IFRS ya diSME, Lekgotla le ile la kopuwa ke ditho tsa lona hore le nahane ka ho tshwaneleha ha nolofatso ya maemo ana a lekala la bohle. Lekgotla le phatlaladitse Tokomane ya Ditherisano ya 5 (Discussion Paper 5) *Papiso ya Maemo a GRAP le IFRS ya diSME*, e ileng ya kopa mehopolo ka ditshisinyo tse ho IFRS ya diSME. Ba arabetseng hape ba ile ba kopuwa hore ba hlahise maikutlo ka dintlha tsa tshebediso kapa phethahatso ya nnete le ha e ka ba efe eo ba ileng ba teana le yona nakong ya kamohelo ya GRAP 100.
- BC7. Dintlha tse mmalwa di ile tsa hlahiswa ke ba ileng ba arabela mabapi le tshebediso ya GRAP 100 lekaleng la bohle, haholoholo ho tshwaneleha ha dintlhatheo tse ho GRAP 100 bakeng sa lekala la bohle. Dintlha tsena tse pedi di ile tsa hlahiswa ka ho phethahala ke baarabedi ba fapaneng:
- (a) Thekiso ya matlotlo lekaleng la bohle e atisa ho se phethahatswe nakong ya selemo ka lebaka la maemo a fapaneng a kamohelo ya melao a hlokehang. Hona ho bolela hore tlhophiso e ho pehelo ya boemo ba tjhelete e bontshwang e le matlotlo "a boloketsweng thekiso" e ne e atisa ho tshwarelwa dinako tse fapaneng tsa tlaleho. Hona ho baka dipotso tsa ho tshwaneleha ha lesedi lena.
 - (b) Ha matlotlo a itseng a rekiswa phapanyetsanong ya mefuta e fapaneng ya tjhelete tikolohong ya lekala la bohle, matlotlo a mangata a rekiswa ka phetiso kapa kabelo moo ho se nang tshepiso e fumanweng kapa e le tshepiso ya lebitso feela. Ka ha GRAP 100 e sebetsa feela ka dithekiso ka boleng bo kgotsofatsang, ho ne ho na le dithekiso tse ngata tsa matlotlo ao bakeng sa ona ho neng ho se na ditaello le ha e ka ba dife tse teng.

Ho latela boitemohelo bona, baarabedi ba bangata ba ile ba bontsha hore basebedisi ba ka fumana ditsebahatso ka thekiso di sebediseha le ho feta ditaello tsa tekanyo le tlaleho tseo nakong ya jwale di kenyeleditsweng ho GRAP 100.

- BC8. Ho latela tlaleho e fumanweng, Lekgotla le ile la dumela ho sheba botjha ditaello tsa GRAP 100. Tshisinyo e ileng ya etswa nakong ya ditherisano tsa IFRS ya diSME e ile ya ba ho arohanya ditaello tsa basebedisi le dihlopha tsa

GRAP 100

thekiso tse boloketsweng thekiso le ditaelo tsa dikgwebo tse rekisitsweng. Hape ho ile ha sisinngwa hore ditaelo tsa matlotlo kapa dihlopha tsa thekiso tse boloketsweng thekiso di kgeme le IFRS ya diSME, ha ka ho le leng ditaelo tsa GRAP 100 bakeng sa dikgwebo tse rekisitsweng di lokela ho bolokwa. Lekgotla le ile la dumela ho sekaseka tshisinyo ena ha le sisinya ditokiso tsa GRAP 100.

- BC9. Ha le nahana ka hore na ditokiso tsa GRAP 100 di tshwanelehile, Lekgotla hape le ile la hlokomela mokgwa wa jwale le mosebetsi wa kamoso wa IPSASB mabapi le diphapanyetsano tsena. Jwalo ka ha ho boletswe pejana, IPSASB jwale ha e na ditaelo tse boletsweng bakeng sa matlotlo ao e seng a jwale a boloketsweng thekiso, mme ha le a ikemisetsa ho qala porojeke mabapi le hona. Ka ho toba, ho kgathatseha ho ile ha hlahiswa mabapi le ho tshwaneleha ha IFRS 5 bakeng sa lekala la bohle. Maemong ana, Lekgotla le ile la hlokomela hore ho lokisa GRAP 100 ho tla etsa hore Maemo a GRAP a kgeme le ditaelo tsa diIPSAS ka mokgwa o batlang o ntlafetse.

Matlotlo ao e seng a jwale le dihlopha tsa thekiso tse boloketsweng thekiso

- BC10. Ha ho shejwa botjha ditaelo tsa jwale tsa matlotlo a boloketsweng thekiso, Lekgotla le ile la nahana ka hore ditaelo tsa tekanyo, tlaleho le tsebahatso di ka nolofatswa empa di ntse di hlahisa lesedi le kgotsofatsang ditaelo tsa basebedisi.
- BC11. GRAP 100 jwale e laela matlotlo kapa dihlopha tsa thekiso tse boloketsweng thekiso hore di lekanngwe ka ho ka tlase pakeng tsa boleng ba nnete le boleng ba tsona bo kgotsofatsang tlosa ditjeho tsa thekiso. Ka ha sephetho sa taelo ena e le hore ditheo di lekole matlotlo le ha e ka ba afe ao di rerileng ho a rekisa hore di bone bofokodi, Lekgotla le ile la nahana ka hore sena se ka akaretswa ho Maemo a jwale a amang matlotlo le bofokodi. Lekgotla hape le ile la dumela hore mehopolo ya bofokodi e lokela ho sebediswa ho thekiso ya matlotlo ao e seng a jwale ka bobatsi le hore e se be feela ho ao a rekiswang phapanyetsanong e se nang poello e totobetseng. Ka lebaka leo, Lekgotla ha le a ka la tshehetsa ho totobatswa ha ditaelo tsa tekanyo e tobileng bakeng sa matlotlo a boloketsweng thekiso, ha ho fetwa ho a seng a laetswe bakeng sa Maemo a jwale.
- BC12. Ditherisanong ka hore ditaelo tse tobileng tsa tlaleho di a hlokeha, Lekgotla le ile la nahana ka hore na basebedisi ba itseng ba dipehelo tsa tjhelete, mohlala basekaseki, ba ka behwa bofokoding ka ho kenyelletsa matlotlo a tla rekiswa ke setheo tlhophisong "eo e seng ya jwale" ya pehelo ya boemo ba tjhelete. Lekgotla le ile la qeta ka hore basebedisi bana ba lokela ho nehwa lesedi le kgotsofatsang ka boleng ba matlotlo ao le nako eo ho ikemiseditsweng hore a tla rekiswa ka yona. Hona ho tla etsa hore lesedi la pehelo ya tjhelete le fetolwe ha ho sejetswa direshiyo tse itseng. Ka lebaka leo, bakeng sa tlaleho e boletsweng kahara dipehelo tsa boemo ba tjhelete, Lekgotla le ile la dumela hore ditlhoko tsa basebedisi di ka sebeletswa ka ho tsebahatso lesedi la dithekiso tsa matlotlo ditlhalosong tsa dipehelo tsa tjhelete. Ka lebaka leo, ditokiso di entswe ho Maemo a GRAP a *Tlaleho ya Dipehelo tsa Tjhelete*.

GRAP 100

BC13. Ditsebahatso tse ekeditsweng ho Maemo a GRAP a *Tlaleho ya Dipehelo tsa Tjhelete* di laela ditheo hore di tsebahatse lesedi ka matlotlo a sehlooho ekasitana le dihlopha tsa matlotlo le mekitlane, kapa dikarolo (jwalo ka ha ho hlaloswa ho GRAP 100), tse tla rekiswa dinakong tsa tlaleho tsa kamoso. Setheo se nehelana ka ditsebahatso tsena hang ha botsamaisi bo nkile qeto ka ho rekisa matlotlo a itseng, dihlopha tsa matlotlo le mekitlane kapa dikarolo. Lekgotla le dumetse hore ditsebahatso nakong ena di nehela basebedisi lesedi le loketsweng ke nako ka thekiso e rerilweng ya mehlodi ya setheo. Ho sa tshwane le ditaello tse fetileng tsa GRAP 100, tlaleho le tsebahatso ya lesedi le jwalo e ile ya qalwa hang ha setheo se le tumellanong e tlamang ya thekiso. Hona ho ile ha bolela hore lesedi le ile la nehwa basebedisi hang feela ha thekiso e se e le haufi le ho phethahatswa mme, le teng ho nehwa lesedi ka dithekiso tse phethahaditsweng ka thekiso e seng ka mekgwa e fapaneng, ho kenyeletswa thekiso, phetiso kapa ho nyahlatswa.

BC14. Lekgotla le ile la qeta ka hore lesedi le lokela ho tsebahatswa feela ka matlotlo kapa dihlopha tsa matlotlo le mekitlane e meholwanyane ho setheo kapa mesebetsi ya sona.

Ditheo tse laolwang tse hapilweng ka mohopolo wa ho di rekisa

BC15. GRAP 6 *Dipehelo tsa Tjhelete tse Kopaneng le tse Arohaneng (Consolidated and Separate Financial Statements)* jwale e laela ditheo tse laolwang tse hapilweng ka mohopolo wa hore di tla boela di rekiswe hamorao hore di kopanngwe, di lekanngwe, di tlahewe le ho tsebahatswa ho sebediswa ditaello tsa GRAP 100 tsa matlotlo le dihlopha tsa thekiso tse boloketsweng ho rekiswa. Lekgotla le ile la dumela hore mokgwa wa tshupatlotlo wa matlotlo ao e seng a jwale o ka sebediswa ho matsete a ho ditheo tse laolwang. Ka lebaka leo, ditsebahatso tse boletsweng mabapi le matsete a ho ditheo tse laolwang tse hapetsweng ho rekiswa le hore di tshwaretswe ho rekiswa hape di ekeditse ho GRAP 6.

Dikgwebo tse rekisitsweng

BC 16. Ditaello tsa tlaleho le tsebahatso bakeng sa dikgwebo tse rekisitsweng di bolokilwe ho GRAP 100.

Papiso le Maemo a Matjhaba a Tlaleho ya Tjhelete ho Matlotlo ao e Seng a Jwale a Boloketsweng ho Rekiswa le Dikgwebo tse Rekisitsweng (Mmesa 2009)

Maemo a GRAP a *Dikgwebo tse Rekisitsweng* a qotsitswe ho Maemo a Matjhaba a Tlaleho ya Tjhelete ya *Matlotlo ao e Seng a Jwale a Boloketsweng ho Rekiswa le Dikgwebo tse Rekisitsweng* (IFRS 5). Diphapang tse kgolo pakeng tsa Maemo a GRAP a *Dikgwebo tse Rekisitsweng* le IFRS ya *Matlotlo ao e Seng a Jwale a Boloketsweng ho Rekiswa le Dikgwebo tse Rekisitsweng* di tjena:

- Ho sa tshwane le IFRS 5, Maemo ha a laele tekanyo, tlaleho le ditlhoko tsa tsebahatso bakeng sa matlotlo ao e seng a jwale le dihlopha tsa thekiso tse boloketsweng thekiso. Maemo ana a bontsha feela ditaello tsa tlaleho le tsebahatso bakeng sa dikgwebo tse rekisitsweng.
- Maemo ana a akareditse ditokiso tse latetseng hore di kgeme le Maemo a GRAP a mang.
- Maemo a lokisitswe hore a bue ka matlotlo ao e seng a hlahisang tjhelete a tshwanelehileng lekaleng la bohle.
- Ditlhaloso tsa 'botsamaisi, diyuniti tseo e seng tse hlahisang tjhelete, bokalo ba tshebeletso e ka fumanwang le boleng ba tshebediso ba letlotlo leo e seng le hlahisang tjhelete' di kenyeleditswe ho Maemo ka ha ditlhaloso di tshwanelehile bakeng sa ho utlwisisa maemo.
- Maemo ana a bua ka "mesebetsi e ka fapanngwang bakeng sa mesebetsi e meholo ya kgwebo" ho hlalosa "karolo e rekisitsweng" mme a ekeditse temana e hlalolang "mesebetsi e ka fapanngwang".
- Maemo ana ha a kenyeletse ditaello tsa IFRS 5 bakeng sa tsebahatso ya bokalo ba lekeno la mesebetsi e tswelang pele eo e leng ya beng ba setheo se laolang ka ha kgopolo ya "lekeno leo e leng la beng ba setheo se laolang" e bonwe e sa le tikolohong ya lekala la bohle.
- Maemo ana ha a so lokiswe bakeng sa diphetoho tsa IFRS 5 ka lebaka la ditokiso tsa Maemo a Matjhaba a Tshupatlotlo a *Tlaleho ya Dipehelo tsa Tjhelete* (IAS 1).
- Diphumantsho tse sa tiiswang tsa Maemo ana di fapane le tse kenyeleditsweng ho IPSAS 5.